

ОСОБИСТІСНА ЗРІЛІСТЬ ЯК ПРОБЛЕМА ПСИХОЛОГІЧНОЇ НАУКИ

Приходько Ю.О.

*Національний педагогічний
університет імені М.П. Драгоманова*

В статті розглянуто теоретичний аспект проблеми зрілості особистості. Розкриті погляди представників західної та вітчизняної психології на дану проблему.

Ключові слова: особистісна зрілість, розвиток особистості, соціальна зрілість, самоактуалізована особистість, показники зрілості особистості.

Проблема особистісної зрілості є однією із тих, що розробляється у рамках надзвичайно широкої проблеми психологічної науки – розвитку особистості на різних етапах онтогенезу. Дослідники даної проблеми стверджують, що психічний і соціальний розвиток особистості не обмежені якимись певними відрізками часу. Розвиток відбувається на всіх етапах життєвого шляху людини, при цьому кожний етап, поряд із загальними закономірностями розвитку, характеризується і особливими, специфічними лише для нього. Як стверджує відома дослідниця проблеми особистісного розвитку Л.І. Анциферова, «період зрілості особистості не може розглядатися як якийсь кінцевий стан, до якого спрямований розвиток і яким він завершується. Навпаки, чим більше зрілою з психологічної і соціальної точки зору є особистість, тим більше зростає її здатність до подальшого розвитку. Період особистісної зрілості відкриває якісно нові і соціально цінні можливості її становлення» [1, с.332–332].

Дослідження проблеми зрілості особистості були започатковані американськими вченими, зокрема представниками гуманістичної психології (Е.Еріксон, А.Маслоу, Г.Олпорт, К.Роджерс). У працях цих вчених зрілість особистості розглядається і як певний віковий період у житті людини - дорослість, і як характеристика досить високого рівня її психічного і соціального розвитку незалежно від її віку. Проте, як слушно зауважує Т.М. Титаренко, «людина може бути біологічно уже немолодою, але психологічно все ще достатньо інфантильною, або, навпаки, в досить молоді роки дивувати оточуючих професійною, громадянською, особистісною зрілістю» [2, с.95]. Про неоднозначність поглядів на проблему зрілості особистості свідчить і те, що у кожного вченого цей феномен має свою назву: «зріла особистість» - у Г.Олпорта, «самоактуалізована особистість» - у А.Маслоу, «повноцінно функціонуюча особистість» - у К.Роджерса, «людина плідного характеру» - у Е.Фрома. Водночас домінуючою є характеристика зрілості, виходячи із високого рівня розвитку певних особистісних якостей людини та її ставлення до норм поведінки, прийнятих у суспільстві, трактування зрілості через самоактуалізацію як найбільш повну і вільну реалізацію особистістю своїх можливостей.

Питання особистісної зрілості розглядалось і в працях російських

вчених, воно переважно висвітлювалось у публікаціях, які стосуються широкої проблеми психології становлення та розвитку особистості в процесі її життєдіяльності (К.О.Абульханова-Славська, Л.І.Анциферова, Б.Г.Ананьєв, О.О.Бодальов, П.М.Якобсон та ін.). Погляди цих вчених на питання особистісної зрілості людини досить близькі. Характерно, що ніхто із них не розглядає дорослість людини як критерій її особистісної зрілості. Так, Л.І.Анциферова у своїх працях стверджує, що психічний і соціальний розвиток особистості не обмежений тими чи іншими віковими періодами, він відбувається на всіх етапах життєвого шляху людини. «Саме в період особистісної зрілості здійснюється кардинальної важливості перехід особистості із стадії вирішення поставлених перед нею життєвих задач до стадії постановки нових проблем, до формулювання якісно нових задач» [1, с. 332].

Заперечує віковий підхід щодо зрілості особистості й К.А.Абульханова-Славська. Досліджуючи розвиток особистості в процесі її життєдіяльності, вона наголошує на тому, що «віковий підхід зосереджується переважно на порівнянні різного віку, не беручи до уваги різний спосіб життя особистості всередині кожного віку. Зрілою особистість може стати і в досить юному віці, а незрілою залишатися і в старості» [3, с.21]. Приклади реального життя людей, їхньої поведінки та вчинків дуже часто підтверджують цю думку вченої.

П.М.Якобсон розглядав особистісну зрілість людини як суспільно-історичний феномен, оскільки у різних суспільних умовах поняття зрілості має різний зміст. Вчений стверджував, що у суспільній свідомості нашого часу існує еталон сформованої особистості, що передбачає певний рівень розвитку свідомості людини, її оцінок і суджень, регулювання своїх дій, ставлення до навколишньої дійсності, людей в процесі міжіндивідуальних зв'язків, що регламентується нормами поведінки, які висуваються суспільством до дорослої людини. П.Якобсон розглядав особистісну зрілість насамперед як «зрілість соціальну, яка виражається в тому, наскільки адекватно розуміє людина своє місце у суспільстві, яким світоглядом і філософією вона керується, яке її ставлення до суспільних інститутів (норми моралі, права, соціальні цінності), до своїх обов'язків, праці» [4, с.142].

Соціальна зрілість, на думку М.М.Якобсона, включає в себе: *громадянську, моральну та естетичну* зрілість. Водночас соціальна зрілість обумовлює і передбачає наявність *психологічної* зрілості. Не може бути повної психологічної зрілості у соціально нерозвинутої особистості, яка характеризується інфантильністю суджень і дій, нерозумінням вимог суспільства тощо. Зрілість насамперед проявляється в інтелектуальній та емоційній сферах, у способі самовизначення людини як особистості, яка знаходить собі місце серед інших людей, в усвідомленні своєї індивідуальності й неповторності як людини, яка має особливу точку зору, свої погляди, своє ставлення до життя, своє власне «Я». Характеризуючи зрілість особистості,

вчений стверджував, що її неможливо точно «прив'язати» до певного віку.

Аналізуючи погляди П.М.Якобсона на проблему особистісної зрілості людини, можна стверджувати, що він чи не найбільш глибоко у російській психології підійшов до розкриття психологічної сутності даного явища, розкрив його ознаки та тісний зв'язок із зрілістю соціальною.

Проблема особистісної зрілості у російській психології розглядається і представниками акмеологічного напрямку (Б.Г.Ананьев, О.О.Бодальов, Н.В.Кузьміна та ін.). На переконання цих вчених, особистісна зрілість і вершина цієї зрілості «акме» - це багатовимірний стан дорослої людини, який охоплює значний етап її життя і показує, наскільки вона відбулася як фізичний індивід, як громадянин, як фахівець у певній галузі діяльності. Вони стверджують, що становлення особистісної зрілості відбувається під впливом умов соціалізації та індивідуальних психологічних особливостей людини.

В українській психології проблема особистісної зрілості людини висвітлювалась у працях М.Й.Боришевського, Ю.З.Гільбуха, Дідик Н.М. О.В.Завгородньої, О.С.Штепи та ін. вчених. Розкриваючи психологічні механізми розвитку особистості, М.Й.Боришевський [5] стверджує, що особистісна зрілість людини проявляється у турботливому і відповідальному ставленні до інших, критичному і самокритичному мисленні, інтересі до минулого рідного краю, розвиненій національній свідомості, усвідомленні неоціненого значення рідної мови, гуманістичних взаємовідносинах.

Рисами особистісної зрілості, на думку О.С.Штепи, є: відповідальність, децентрація, глибинність переживань, життєва філософія, толерантність, автономність, контактність, самоприйнятливості, креативність, синергічність. Вчена стверджує, що особистісної зрілості людини сприяє розвиток децентрації – здатності зрозуміти позицію іншої людини, вміння поглянути на ситуацію з її точки зору. Децентрація, як подолання егоцентризму, чітко простежується при переході від підліткового до юнацького віку, коли молоді люди починають брати на себе дорослі ролі, замислюватись про своє майбутнє, про себе як членів суспільства, усвідомлювати перешкоди, що стоять на шляху здійснення мрій тощо [6]. (Поняття «децентрація» було введено у психологію Ж.Піаже для аналізу процесів соціалізації, когнітивного і морального розвитку особистості)

Деякі українські вчені розглядають особистісну зрілість людини через повноту і

глибину її переживань та індивідуальні особливості їх виявлення. О.В. Завгородня стверджує, що «у повноті свого особистісного розвитку людина постає просвітлено-творчою, характеризується мудрістю та спонтанністю у своїх життєвих проявах, виконує «споріднену» (за Г.С. Сковородою) працю, має глибокі радісні взаємини із духовно близькими людьми, справляє гуманізуючий вплив на відносно широке оточення» [7].

Дослідження проблеми зрілості особистості лише започатковується у вітчизняній психологічній науці. Значення таких досліджень є безсумнівним,

оскільки вони органічно поєднані із розробленням досить багатогранної проблеми становлення і розвитку особистості на різних етапах її життєвого шляху, що є однією із центральних у теоретичній і прикладній психології.

Література

1. Анцыферова Л.И. Некоторые теоретические проблемы психологии личности // Психология личности. Т.2. Хрестоматия. – Самара: Издательский Дом «БАХРАХ», 1999. – С. 331-344.
2. Титаренко Т.М. Психологический возраст личности // Психология личности. Словарь-справочник / Под ред. П.П. Горностая и Т.М. Титаренко. – К.: Рута, 2001. – С.95.
3. К.А. Абульханова-Славская. Развитие личности в процессе жизнедеятельности // Психология формирования и развития личности. – М.: Наука, 1981. – С.19-44.
4. Якобсон П.М. Психологические компоненты и критерии становления зрелой личности // Вопросы психологии, 1981. - Т.2, №4. – С.141-149.
5. Боришевський М.Й. Психологічні механізми розвитку особистості // Актуальні проблеми психології. – Т.1. Соціальна психологія. Психологія управління. – К.: Інститут психології імені Г.С.Костюка, 2001. – С. 26-33.
6. Штепа О.С. Психологічні особливості формування та актуалізації особистісної зрілості // Практична психологія та соціальна робота. – 2006. - № 5. - С.24-31.
7. Завгородня О.В. Особистість: шляхи досягнення зрілості // Практична психологія та соціальна робота. – 2010. - №12. – С. 11–17.

ПОЛІТИЧНИЙ МІФ В ЖИТТІ СУСПІЛЬСТВА

Пшенична Анна Павлівна
бакалавр філософії
Лаборант ТЕК КНТЕУ
annapshen94@gmail.com

Міфологія, яка своїми коренями заглиблюється у найдавніші часи, традиційно визначається, як наука, що вивчає міфи – стародавні історії, білини, релігію та сказання, тобто символічні відображення деяких подій, які мали місце у різних народів у певний час. Упродовж всього періоду існування людства міфологія не була ізольованою сферою уявлень і легенд. Вона розчинялася в усіх областях життя суспільства, зокрема в політиці. Цей важливий сегмент науки про міф отримав назву «політична міфологія».

Нині немає єдиного чітко окресленого визначення означеного терміну. Однак, науковці сходяться на тому, що характерною рисою політичної міфології є скеровування думок, ідей та політичних поглядів громадян певного суспільства у необхідному напрямі. Можна стверджувати, що міфологія додає могутності діячам політики, адже формує політичні настрої населення, а також стає засобом впливу на суб'єкт державного управління,

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА

Факультет філософської освіти і науки
Факультет педагогіки та психології

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«АКАДЕМІЯ РОЗВИТКУ ПСИХОЛОГІЧНОЇ НАУКИ І ПРАКТИКИ»

ГУМАНІТАРНИЙ КОРПУС

Випуск 9

**Збірник наукових статей з актуальних проблем
філософії, культурології, психології, педагогіки та історії**

Вінниця
«Нілан-ЛТД»
2017

УДК 159.9+1+37+93}(063)

ББК 88я431+87я431+74я431+63я431

Г 94

Редакційна колегія:

Бондар В.І. – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, декан факультету педагогіки і психології НПУ імені М.П.Драгоманова, заслужений працівник освіти України.

Дробот І.І. – доктор історичних наук, професор, декан факультету філософської освіти і науки НПУ імені М.П.Драгоманова, заслужений діяч науки і техніки України.

Долінська Л.В. – кандидат психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології, заступник декана факультету філософської освіти і науки НПУ імені М.П.Драгоманова з наукової роботи та міжнародних зв'язків, заслужений працівник освіти України.

Матвієнко О.В. – доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки та методики початкового навчання, заступник декана факультету педагогіки і психології НПУ імені М.П.Драгоманова з наукової роботи.

Морозов І.В. – доктор культурології, професор кафедри менеджмента соціокультурної діяльності Білоруського державного університету культури і мистецтв.

Меднікова Г.С. – доктор філософських наук, професор кафедри культурології НПУ імені М.П.Драгоманова.

Митник О.Я. – доктор педагогічних наук, завідувач кафедри практичної психології НПУ імені М.П.Драгоманова.

Можейко М.О. – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедру методології гуманітарних наук Білоруського державного університету культури і мистецтв.

Приходько Ю.О. – доктор психологічних наук, професор кафедри психології і педагогіки факультету педагогіки і психології НПУ імені М.П.Драгоманова, академік Академії наук вищої школи України.

Синьов В.М. – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, декан факультету корекційної педагогіки і психології НПУ імені М.П.Драгоманова, президент Асоціації корекційних педагогів України.

У збірнику подано наукові статті за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції «Наукові пошуки: актуальні проблеми теорії і практики» (28 лютого 2017 р.).

У працях аспірантів, студентів та молодих вчених з України, Польщі, Білорусі висвітлено актуальні теоретичні та прикладні проблеми психології, філософії, культурології, історії, педагогіки, а також представлено міждисциплінарні пошуки та здобутки.

Упорядники:

Кучеренко Є.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології і педагогіки НПУ імені М.П. Драгоманова.

Русakov С.С. – кандидат філософських наук, доцент кафедри культурології НПУ імені М.П. Драгоманова, заступник декана факультету філософської освіти і науки НПУ імені М.П.Драгоманова з соціально-виховної роботи.

Політевич О.Е. – магістр педагогічних наук, викладач кафедри теорії і історії інформаційно-документних комунікацій Білоруського державного університету культури і мистецтв.

Г 94 **Гуманітарний корпус:** [збірник наукових статей з актуальних проблем філософії, культурології, психології, педагогіки та історії] – Випуск 9. – Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. – 288 с.

ISBN 978-966-924-479-6

УДК 159.9+1+37+93}(063)

ББК 88я431+87я431+74я431+63я431

ISBN 978-966-924-479-6

© Автори статей, 2017

© Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, 2017

© ГО «Академія розвитку психологічної науки і практики», 2017

© ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
M.P. DRAGOMANOV NATIONAL UNIVERSITY OF PEDAGOGY

Faculty of Philosophical Education and Science
Faculty of Pedagogy and Psychology

ACADEMY FOR DEVELOPMENT OF PSYCHOLOGICAL SCIENCE AND
PRACTICE

HUMANITARIAN CORPUS

Issue 9

**Collection of scientific articles on contemporary problems of philosophy,
cultural studies, psychology, pedagogy and history**

2017

Editorial Board:

V.I. Bondar, Doctor of Sciences in Pedagogy, Professor, full member of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Dean of the Faculty of Pedagogy and Psychology of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy, Meritorious Worker of Education of Ukraine

I.I. Drobot, Doctor of Sciences in History, Professor, Dean of the Faculty of Philosophy Education and Science of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy, Meritorious Worker of Science and Engineering of Ukraine

L.V. Dolynska, PhD in Psychology, Professor, Chair of the Psychology Department, Assistant Dean of the Faculty of Philosophy Education and Science of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy for Academic Matters and International Relations, Meritorious Worker of Education of Ukraine

O.V. Matviyenko, Doctor of Sciences in Pedagogy, Professor at the Department of Pedagogy and Methodology of Primary Education, Assistant Dean of the Faculty of Pedagogy and Psychology of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy for Academic Matters

I.V. Morozov, Doctor of Cultural Studies, Professor at the Department of Management of Sociocultural Activities of Belarusian State University of Culture and Arts

G.S. Mednikova, Doctor of Sciences in Philosophy, Professor at the Department of Cultural Studies of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy

O.Y. Mytnyk, Doctor of Sciences in Pedagogy, Chair of the Department of Practical Psychology of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy

M.O. Mozheiko, Doctor of Sciences in Philosophy, Professor, Chair of the Department of Methodology of Humanities of Belarusian State University of Culture and Arts

Y.O. Prykhodko, Doctor of Sciences in Psychology, Professor at the Department of Psychology and Pedagogy of the Faculty of Pedagogy and Psychology of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy, Academician of the Academy of Sciences of the Higher School of Ukraine

V.M. Syniov, Doctor of Sciences in Pedagogy, Professor, full member of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Dean of the Faculty of Correctional Education and Psychology of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy, President of the Association of Correctional Pedagogues of Ukraine

This collection features scientific articles based on materials of the V International Online Scientific and Practical Conference on Contemporary Problems of Humanities in Research Works by Young Scientists (1 October 2016).

Works by undergraduate and postgraduate students and young scientists from Ukraine, Poland, Belarus, Azerbaijan and other countries address contemporary theoretical and applied problems of psychology, philosophy, cultural studies, history and pedagogy, and present interdisciplinary research and findings.

Compiled by:

Y.V. Kucherenko, PhD in Psychology, Associate Professor at the Department of Psychology and Pedagogy of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy

S.S. Rusakov, PhD in Philosophy, Associate Professor at the Department of Cultural Studies of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy, Assistant Dean of the Faculty of Philosophy Education and Science of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy for Social Education

A.E. Palitsevich, lecturer at the Department of the theory and history of information-document communication of Belarusian State University of Culture and Arts

Humanitarian Corpus: [collection of scientific articles on contemporary problems of philosophy, cultural studies, psychology, pedagogy and history] – Issue 7. – Vinnytsia: Nilan Ltd, 2017. – 288 p.

ISBN 978-966-924-479-6

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

ГУМАНІТАРНИЙ КОРПУС

**Збірник наукових статей з актуальних проблем
філософії, культурології, психології, педагогіки та історії**

Випуск 9

Матеріали
IV Міжнародної науково-практичної конференції
«Наукові пошуки: актуальні проблеми теорії і практики»
(28 лютого 2017 р.).

Друкується за оригінальними авторськими текстами.
Редакційна колегія не несе відповідальності
за авторську редакцію поданих матеріалів.

Верстка та оригінал-макет
Обкладинка
Фото на обкладинці

Віталій Мохонько
Віталій Мохонько
Вінічук Уляна

Підписано до друку 22.03.2017.
Формат 64x84/16. Папір офсетний.
Друк цифровий. Гарнітура PT Serif.
Умов. друк. арк. 18. Обл.-вид. арк. 16,74.
Наклад 55 прим. Зам. № 1560.

Віддруковано з оригіналів замовника.
ФОП Корзун Д.Ю.

Видавець ТОВ «Нілан-ЛТД»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції серія ДК № 4299 від 11.04.2012 р.
21027, а/с 8825, м. Вінниця, вул. 600-річчя, 21.
Тел.: (0432) 69-67-69, 603-000
(096) 97-30-934, (093) 89-13-852
e-mail: info@tvoru.com.ua
<http://www.tvoru.com.ua>

Зміст

ВПЛИВ МУЗИЧНОЇ ЕСТЕТИКИ НА ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПІЇ «ТЕКСТОВОГО АНАЛІЗУ» Р. БАРТА Балакірова Світлана Юріївна.....	5
ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ Василинка Марія Іванівна.....	7
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ РОЗВИТОКУ ОСОБИСТОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ У СИСТЕМІ МАН УКРАЇНИ Ващук Олена Василівна.....	9
ZNACZENIE BIBLI W ŻYCIU I TWÓRCZOŚCI ROMANA BRANDSTAETTERA Glazer Łukasz.....	13
ВИКОРИСТАННЯ ПАКЕТУ СТАТИСТИЧНИХ ПРОГРАМ STATISTICA ДЛЯ ОБРОБКИ РЕЗУЛЬТАТІВ ПСИХОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ Грицук Оксана Вікторівна, Грицук Юрій Валерійович.....	21
STAN WIEDZY MŁODZIEŻY NA TEMAT PROFILAKTYKI ZDROWOTNEJ Martyna Dębska.....	24
ЗНАКОВО-СИМВОЛІЧНЕ ОРНАМЕНТАЛЬНЕ ПИСЬМО БУКОВИНСЬКИХ РУШНИКІВ Жаворонкова Мирослава Іллівна.....	32
NAUCZANIE E-LEARNINGOWE – KLASYFIKACJA, PRZYKŁADY ORAZ PERSPEKTYWY Zielonka Robert.....	35
ТЕХНОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНОЇ МОДЕЛІ НАВЧАННЯ ІСТОРІЇ У ВНЗ Ігнатенко Наталія Віталіївна.....	44
OBCHODY ŚWIĄT BOŻEGO NARODZENIA W MIEŚCIE GDAŃSK Agnieszka Kaźmierczak.....	47
ДЕВІАНТНІ ПРОЯВИ У ФОКУСІ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ФІЛОСОФСЬКОГО АНАЛІЗУ Кіріченко Ірина Анатоліївна.....	55
РОЗВИТОК РІЗНИХ ТИПІВ ІНТЕЛЕКТУ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ Колесник Дарія Володимирівна, Шевченко Світлана Іванівна.....	59
RZECZYWISTOŚĆ KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ W ORĘDZIACH PAPIEŻA FRANCISZKA NA ŚWIĄTOWY DZIEŃ ŚRODKÓW SPOŁECZNEGO PRZEKAZU Jerzy Kotkowski.....	61
ІНТЕГРАЦІЯ – ЦЕ НЕ ЛИШЕ ІНТЕГРАЦІЙНА ШКОЛА Котормус Оксана.....	69

ПРИЩЕПЛЕННЯ КУЛЬТУРИ БЛАГОДІЙНОСТІ СТУДЕНТАМ І ВИПУСКНИКАМ ВНЗ ЯК СКЛАДОВА ОСВІТНЬОГО ФАНДРЕЙЗИНГУ Красуля Алла Вікторівна.....	78
ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОДІЇ ЗАСОБІВ ВИРАЗНОСТІ ТЕАТРУ ТА СУЧАСНОЇ ЕСТРАДИ Крипчук Микола Володимирович	82
ОСОБЛИВОСТІ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ОСВІТИ Кузьмінська Юлія Олександрівна, Томашевська Ірина Петрівна	84
FILOZOFIA WOLNOŚCI SUMIENIA I WYZNANIA - STUDIUM KOMPARATYSTYCZNE Kurek Natalia Małgorzat.....	87
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ CASE-STUDY Лавренова Марія Василівна	94
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИХОВАННЯ СВІДОМОЇ ДИСЦИПЛІНИ В УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ Лалак Наталія Володимирівна.....	97
IDEOLOGIA GENDER. SPOŁECZNY CHAOS W IMIĘ TOLERANCJI Łaguna-Raszkievicz Kamilla.....	100
ЗАСТОСУВАННЯ ІСТОРИКО-ГЕНЕТИЧНОГО МЕТОДУ ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРІОДУ „ВІДКРИТОЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ КРИЗИ” У СТАНОВЛЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ НАУКИ Ларін Дмитро Ігорович.....	105
WIELKA WŁASNOŚĆ ZIEMSKA NA PODLASIU W XV I XVI WIEKU Anna Lachowska.....	108
РЕАЛИЗАЦИЯ ФИЛОСОФСКО-ЭСТЕТИЧЕСКИХ КАТЕГОРИЙ ПОСТМОДЕРНИЗМА СРЕДСТВАМИ КИНЕМАТОГРАФА Макаревич Анна Владимировна.....	115
TEORIA INTEGRACJI SENSORYCZNEJ W PRAKTYCE PEDAGOGICZNEJ mgr Sylwia Niemiec-Elanany, mgr Paweł Pruski, mgr Piotr Marcinkowski	118
GDZIE SIĘ ZACZYNA A GDZIE KOŃCZY GRANICA WOLNOŚCI ARTYSTYCZNEJ? CASUS STELARCA. Masiąg Paweł.....	127
ДО ПИТАННЯ ПРО ПОНЯТТЯ «НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ» Мацьків Тетяна Ярославівна	139
ФОРМУВАННЯ СУБОСОБИСТОСТІ ІНТЕРНЕТ-КОРИСТУВАЧА Милевська Вероніка Ігорівна.....	142

ПОЗЕРСТВО КАК ФОРМА САМОВЫРАЖЕНИЯ МОЛОДЕЖИ В СОВРЕМЕННОМ ОБЩЕСТВЕ Минич Юлия Васильевна.....	146
СОЦИАЛЬНЫЕ СЕТИ КАК ИНСТРУМЕНТ ПРОДВИЖЕНИЯ ТОВАРОВ И УСЛУГ ЛЮБИТЕЛЬСКИХ ТЕАТРОВ Мороз Тамара Глебовна.....	150
КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ЯК ВАЖЛИВИЙ НАПРЯМ УДОСКОЛАЛЕННЯ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ Молнар Тетяна Іванівна.....	154
ДЖЕРЕЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АРХІВНИХ УСТАНОВ УКРАЇНИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДЕРЖАВНО-КОНФЕСІЙНИХ ВІДНОСИН В ДОНЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ (1965-1985рр.) Нікіфоров Карен Сергійович.....	157
АМАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО ЯК ШЛЯХ ДО РОЗКРИТТЯ ТА ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДІ Новосад Марія Гнатівна.....	160
ДУХОВНЕ ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ МУЗИКИ: СУЧАСНА ПРАКТИКА Новосядла Ірина Степанівна.....	163
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ ЗАПОРОЗЬКОГО КОЗАЦТВА: ДО ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ Піщанська Вікторія Миколаївна.....	166
КОНЦЕПТУАЛЬНО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ «ПОНЯТТЯ» У ЛОГІЧНИХ КОНЦЕПЦІЯХ УКРАЇНСЬКИХ УЧЕНИХ НА МЕЖІ ХІХ-ХХ СТОЛІТЬ Плахтій Маріанна Петрівна.....	169
РОБОТА З ПРОБЛЕМОЮ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ СТУДЕНТІВ В КОНТЕКСТІ ЛОГОТЕРАПІЇ Подушка Анна Геннадіївна.....	172
ВПЛИВ АКЦЕНТУАЦІЇ ХАРАКТЕРУ НА ЛІДЕРСТВО У ПІДЛІТКОВИХ ГРУПАХ Попович Катерина Юріївна.....	175
ОСОБИСТІСНА ЗРІЛІСТЬ ЯК ПРОБЛЕМА ПСИХОЛОГІЧНОЇ НАУКИ Приходько Ю.О.....	179
ПОЛІТИЧНИЙ МІФ В ЖИТТІ СУСПІЛЬСТВА Пшенична Анна Павлівна.....	182
ANALYSIS OF SELECTED FAMILY-RELATED FACTORS AS ROOTS OF RISKY BEHAVIOURS OF THE YOUTH Prof. UKSW dr hab. Małgorzata Przybysz-Zaremba, Ph.D. habilit.....	185
THE RIGHT TO KNOWLEDGE AND FREE ACCESS TO KNOWLEDGE Raszkiewicz Henryk.....	193

ПЕДАГОГІЧНІ ПОГЛЯДИ АРИСТОТЕЛЯ Семенок Микола Степанович	196
REALIZACJA PROJEKTÓW MŁODZIEŻOWYCH W RAMACH UNIWERSYTETU Mateusz Sikora.....	198
СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ Слозанська Ганна Іванівна	205
KU NIEŚMIERTELNOŚCI, KU ŚMIERCI Smorzewska-Mickiewicz Bożena	209
ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ Соболь Тетяна Володимирівна	217
МОЛОДЬ І КУЛЬТУРА МОВИ Сулятицька Тетяна Василівна	219
ROLA WAJKOTERAPII W REDUKCJI LĘKÓW U DZIECI W MŁODSZYM WIEKU SZKOLNYM Sufa Beata, Janas Maria	222
МЕЛЬБУРНСЬКИЙ ТРАМВАЙ: ЕКОНОМІЧНЕ І СОЦІОКУЛЬТУРНЕ ВИМІРЮВАННЯ (1884 – 1923 РР.) Тетерев Іван Вікторович	232
WYBRANE FORMY POMOCY I WSPARCIA RODZINY W PROFILAKTYCE ZACHOWAŃ RYZYKOWNYCH MŁODZIEŻY - NA PODSTAWIE BADAŃ WŁASNYCH Ewelina Ulewińska	235
СТАВЛЕННЯ ДО ДІВЧИНИ-ПОКРИТКИ КРИЗЬ ПРИЗМУ СОЦІАЛЬНИХ ЗАСАД ВИХО- ВАННЯ МОЛОДІ В ПЕРІОД ХІХ– ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ Точиліна Ірина Олександрівна	244
СОЦІО-ГУМАНІТАРНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СІМ'Ї ЗА УМОВ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА Фабрика Алла Анатоліївна	246
ПРОФЕСІЙНА ТОЛІРАНТНІСТЬ ЯК ДОМІНУЮЧА СКЛАДОВА ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ В УМОВАХ СУЧАСНОСТІ Фенчак Любов Михайлівна	249
PRZYCZYNY CYBERHEJTU WŚRÓD MŁODZIEŻY GIMNAZJALNEJ Dr Józef Chwedorowicz	252
ВИКОРИСТАННЯ КЕЙС-МЕТОДУ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ Четверикова Тетяна Георгіївна	259
МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНА КОНЦЕПЦІЯ ЗОЛТАНА КОДАЯ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ ХХ СТОЛІТТЯ Човрій Софія Юліївна	263

ДЕКАРТ ТА ТРАНСПЛАНТОЛОГІЯ: ЛЮДИНА ЯК «МИСЛЯЧА РІЧ» ЯК КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ФУНДАМЕНТ МЕДИЧНОЇ ГАЛУЗІ Чуйкова Олена Володимирівна.....	265
СПЕЦИФІКА СУЧАСНИХ АРТ-ПРАКТИК У КОНТЕКСТІ НАУКОВОГО ПОЛІЛОГУ Шевчук Юлія Анатоліївна.....	267
ОСОБЛИВОСТІ РЕФОРМУВАННЯ ГРОМАДСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ ВОЛИНСЬКОЇ ГУБЕРНІЇ НАПРИКІНЦІ ХVІІІ - В ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ СТ. Шкільнюк Надія Михайлівна	269
TOŻSAMOŚĆ SPOŁECZNA I INDYWIDUALNA JAKO ISTOTNY ELEMENT SAMOREALIZACJI ŻYCIOWEJ I ROZWOJU PSYCHOSPOŁECZNEGO. Szumilas Praszek Wioletta, Wojtkowiak Monika	273